

Sygn. akt I ACa 900/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSA Hanna Nowicka de Poraj (spr.)</i>
Sędziowie:	<i>SSA Barbara Górczanowska</i> <i>SSA Paweł Rygiel</i>
Protokolant:	st.sekr.sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Banku (...) S.A. w W.**

przeciwko **S. K. i I. K.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 10 kwietnia 2017 r. sygn. akt I C 352/16

1. **oddala apelację;**

2. **przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Tarnowie na rzecz adwokat U. S. kwotę 4 981,50 zł, w tym 931,50 zł podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwany z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

SSA Paweł Rygiel SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Barbara Górczanowska

I ACa 900/17

UZASADNIENIE

Powód (...) SA w W. domagał się zasądzenia od pozwanych S. K. i I. K. kwoty 117.871,91 zł, z odsetkami od dnia 28.01.2016r. do dnia zapłaty naliczanymi według zmiennej stopy procentowej stanowiącej w stosunku rocznym dwukrotność odsetek ustawowych zgodnie z art. 481 § 2 kc. Na dochodzona należność składały się: kwota 72.383,92 zł tytułem należności głównej oraz 45.487,99 zł tytułem skapitalizowanych odsetek liczonych do dnia 27.01.2016r.

naliczane według zmiennej stopy procentowej stanowiącej w stosunku rocznym dwukrotność odsetek ustawowych zgodnie z art. 481 § 2 kc.

Jako podstawę dochodzonej wierzytelności powód wskazał umowę kredytu odnawialnego na rachunku oszczędnościowym.

Sąd Okręgowy w Tarnowie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w dniu 4.03.2016 r.

Nakaz ten zaskarżyli pozwani wnosząc sprzeciw. W sprzeciwie zarzucono, że wyciąg z ksiąg handlowych na który powołuje się Bank nie stanowi dokumentu urzędowego. Powód powinien był zatem wykazać innymi dokumentami istnienie zobowiązania oraz jego wysokość. Zajmując ostateczne stanowisko w sprawie na rozprawie w dniu 10.04.2017r. oraz w piśmie z dnia 16.02.2017r. pozwani wskazali, że nie negują zobowiązania wobec strony powodowej do zapłaty należności głównej wraz z odsetkami za opóźnienie od kwoty 10.000 zł. Wnieśli o oddalenie powództwa odnośnie odsetek liczonych od kwoty 62.383,92zł. oraz rozłożenia zasądzonej kwoty na raty.

Wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2017 roku, sygn. akt IC 352/16, Sąd Okręgowy w Tarnowie: 1/ zasądził od solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 117.871,91 zł, z odsetkami umownymi od kwoty 72.383,92 zł naliczanymi według zmiennej stopy procentowej z zastrzeżeniem, iż nie mogą przekroczyć kwoty maksymalnych odsetek za opóźnienie; 2/ zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz strony powodowej kwotę 1018,23 zł tytułem kosztów postępowania; 3/ przyznał od Skarbu Państwa na rzecz adw. U. S. kwotę 8.856 zł tytułem wynagrodzenia za udzieloną pozwanym pomoc prawną z urzędu.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy ustalił, że pozwani prowadzili Przedsiębiorstwo – Biuro (...). W ramach prowadzonej działalności gospodarczej posiadali rachunek bankowy w (...) S.A. Bank ten udzielił też pozwanym kilku kredytów. W dniu 11.01.2007r. pozwaniu zawarli z powodem umowę o kredyt odnawialny na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym. W ramach tej umowy bank zobowiązał się do udzielania kredytu odnawialnego do kwoty 10.000 zł przez okres 12 miesięcy z możliwością przedłużania umowy na kolejne, analogiczne okresy czasu. W umowie nie zawarto postanowień, które obligowałyby bank do zablokowania kredytu w przypadku przekroczenia wypłaty umówionej kwoty 10.000 zł. Umowa ta nie konstruowała także sytuacji występowania tzw. debetu na rachunku w przypadku przekroczenia kwoty kredytu odnawialnego. Na wypadek niewywiązywania się z umowy przewidziano jej wypowiedzenie zarówno przez posiadacza rachunku jak i (...) S.A.

Po zawarciu umowy kredytu odnawialnego prowadzone przez pozwanych Biuro (...) zaczęło mieć problemy finansowe. Spowodowane to było zerwaniem współpracy z biurem przez (...). Pozwani zaczęli zalegać ze spłatą należności kredytowych wobec powodowego banku, przestali mieć kontrolę nad wypłacanymi środkami z rachunku prowadzonego w powodowym banku. W dniu 6 sierpnia 2009r. Sąd Rejonowy dla K. (...) w K. ogłosił upadłość spółki pozwanych Fregata (...).

Pomimo przekroczenia limitu 10.000 zł pobranych środków na rachunku bankowym pozwani w dalszym ciągu korzystali z uruchomionej tam linii kredytowej, co spowodowało, że do momentu wypowiedzenia umowy zadłużenie pozwanych wyniosło z tego tytułu kwotę 72.383,92 zł. Zadłużenie pozwanych z tytułu skapitalizowanych odsetek do dnia sporządzenia wyciągu z rachunków bankowych tj. do dnia 27.01.2016r. wyniosło 45.487,99 zł.

Powód wystosowana do pozwanych pisma będące wezwaniem do zapłaty oraz wypowiedzeniem umów kredytowych. Pisma te zostały doręczone pozwanej I. K. w dniu 23.11.2015r. oraz awizowano korespondencję w stosunku do S. K. w dniu 23.11.2015r.

Pozwani do chwili obecnej nie spłacają zobowiązań wobec powoda. Uiszczono jedynie w dniu 15.02.2017r. kwotę 5.000 zł z rachunku syna pozwanych T. K.. Przetawiona do akt sprawy kopia przelewu nie zawiera informacji na czyja rzecz przelano tą kwotę oraz jakie zobowiązanie ma ona spełniać.

Pozwana I. K. obecnie jest renciścią. Pozwany z kolei prowadzi niewielki sklep z dochodami do 2.000 zł miesięcznie. Oprócz zobowiązań w banku (...) pozwany spłaca jeszcze kredyty pobrane w firmie pożyczkowej (...).

W oparciu o powyższe fakty Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione.

Roszczenie strony powodowej wobec pozwanej o zapłatę wynika z łączącej strony umowy kredytu. Podstawę żądań pozwu stanowi art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1988), które stanowią, że przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Natomiast w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu albo w razie utraty przez kredytobiorcę zdolności kredytowej bank może obniżyć kwotę przyznanego kredytu albo wypowiedzieć umowę kredytu. Strona powodowa wykazała, że zawarła z pozwaną umowę kredytu, z której pozwana nie wywiązała się, co dało stronie powodowej uprawnienie do wypowiedzenia umowy. Strona powodowa wykazała również wysokość zobowiązań pozwanej z tego tytułu.

Sąd zwrócił uwagę, że żadna ze stron nie kwestionowała faktu zawarcia umowy o kredyt odnawialny oraz umowy poręczenia, jak również jego ważności, w związku z czym – wobec braku przesłanek podważających te okoliczności – również w ocenie Sądu umowa ta była skuteczna. W ustalonym stanie faktycznym jest zatem bezsporne, że powód udzielił pozwanym kredytu odnawialnego na rachunku oszczędnościowym. Kredyt ten został pobrany w łącznej kwocie 72 383, 92 zł.

Zgromadzony materiał dowodowy pozwolił ustalić, że pozwani nie wywiązali się z ciążącego na nich obowiązku terminowej spłaty kwoty kredytu wraz z odsetkami umownymi, co z kolei dało powodowi uprawnienie do wypowiedzenia umowy i postawienia wszystkich należności z umowy w stan natychmiastowej wymagalności, czyli domagania się zwrotu kredytu wraz z odsetkami umownymi (kapitałowymi) wg zmiennej stopy procentowej w stosunku rocznym oraz odsetkami za opóźnienie (karnymi) stanowiących w stosunku rocznym dwukrotność odsetek ustawowych zgodnie z art. 481 § 2 kc oraz kosztów opłat i prowizji (to jest wezwań i powiadomień).

Powód skorzystał w tym zakresie z uprawnienia do wypowiedzenia umowy przewidzianego na wypadek niedotrzymania warunków udzielenia kredytu przewidziany w § 19 ust 2 umowy z dnia 11 stycznia 2007r. W niniejszej sprawie zostało wykazane, iż pozwani nie dotrzyмали warunków umowy, a zatem należało uznać, że w okolicznościach niniejszej sprawy oświadczenie o wypowiedzeniu umowy, będące jednocześnie ostatecznym wezwaniem do zapłaty było prawidłowe i nie stanowiło nadużycia prawa ze strony banku.

Sąd Okręgowy uznał zatem, że zadłużenie pozwanych kredytobiorców na dzień 28 stycznia 2016 roku to jest na dzień wystawienia wyciągu z ksiąg banku, wynosiło z tytułu niespłaconego kapitału kwotę 72383,92 zł, odsetki umowne skapitalizowane w kwocie 45487,99 zł liczone do dnia 26 stycznia 2016 roku.

Kolejno Sąd zauważył, że pozwani nie sformułowali żadnych zarzutów, które skutecznie zakwestionowałyby ich zadłużenie wobec Banku co do zasadniczej kwoty zadłużenia bez odsetek ponad kwotę 10.000 zł. Nie kwestionowano także sposobu w jaki bank naliczył odsetki skoro pozwani uznali żądanie odsetek, w tym tych skapitalizowanych do kwoty 10 000 zł. Dokumenty zaoferowane jako dowody przez stronę powodową miały charakter dokumentów prywatnych, jednakże w takim zakresie w jakim ich prawdziwość nie była podważana, zawarte w nich oświadczenia zostały uznane za zgodne z prawdą (art. 253 k.p.c.). W ocenie Sądu Okręgowego, powód – zgodnie ze spoczywającym na nim ciężarem dowodu wynikającym z art. 6 k.c. i art. 232 zd. 1 k.p.c. – wykazał istnienie i wysokość zadłużenia pozwanych, a jednocześnie oni nie przedstawili na tą okoliczność przeciwdowodu, który podważałby wyliczenia powoda. To skutkowało uwzględnieniem powództwa w całości.

Osobno Sąd Okręgowy rozważył zarzut pozwanych, jakoby kwoty pobrane ponad wskazany w umowie limit nie powinny być objęte jej regulacją, tym samym żądanie odsetek przez bank w tej części jest bezzasadne. Pogląd taki

nie zasługuje, zdaniem Sądu, na uwzględnienie. W pierwszej kolejności trzeba wskazać, że pozwani skorzystali z kredytu odnawialnego na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej i na rachunku przeznaczonym do rozliczeń dla prowadzonego przez nich biura turystycznego. Jako przedsiębiorcy winni byli prowadzić zatem odpowiednie rozliczenia finansowe dla potrzeb chociażby odprowadzania odpowiednich danin publicznoprawnych. Trudno zaakceptować twierdzenia pozwanego, że nie miał świadomości wielkości zadłużenia w ramach uruchomionej linii kredytowej. Pozwany potwierdził zresztą w swych zeznaniach, że skorzystał z pieniędzy powoda ponad kwotę objętą umową. Uczynił to, w ocenie Sądu, z pełną świadomością źródła z którego czerpał wraz z małżonką środki finansowe na ratowanie znajdującego się wówczas w złej kondycji finansowej biura (...). Akceptował zatem warunki na jakich winien wywiązać się z zobowiązań w ramach zawartej umowy. Pozwani nie wykazali przy tym, że mogli w ramach innej umowy korzystać w tym czasie z pieniędzy powoda prowadzącego rachunek lub rachunek ten dysponował limitem debetowym. Z treści łączącej strony umowy, nie wynikało jednocześnie aby bank miał obowiązek zablokowania wypłaty jakichkolwiek dodatkowych środków po przekroczeniu limitu 10 000 zł. Jeżeli doszło do kolejnych wypłat poza ten limit, przy akceptacji takiego stanu rzeczy przez obie strony umowy, to należy domniemywać, że godziły się one na „rozszerzenie” postanowień umowy o kolejne kwoty pobierane przez pozwanych w ramach umowy kredytu odnawialnego na ich rachunku. Nawet jeżeli przyjąć, że w tej części nie doszło do rozszerzenia umowy to pozwani są zobowiązani do zapłaty odsetek ustawowych po upływie terminu wymagalności roszczenia zgłoszonego przez powoda w stosunku do nich. Pozwani bowiem nie negują, że są zobowiązani do spłaty również tych kwot, które zostały przez nich pobrane ponad kwotę 10 000 zł. Jeżeli zatem nie uczynili zadość żądaniom powodowego banku w terminie wskazanym w wezwaniach to oznacza, że uzasadnione było żądanie odsetek za opóźnienie zarówno co do kwoty 10 000 zł jak i pozostałych pobranych środków wedle przepisu art. 481 § 1, 2 i 2¹ kc.

Z powyższych przyczyn Sąd Okręgowy uwzględnił w całości żądanie pozwu zarówno co do kwoty nie spłaconych należności na rachunku pozwanych jak też żądanych odsetek za opóźnienie. Jednocześnie Sąd nie uwzględnił wniosku pozwanych o rozłożenie zasądzonej należności na raty. W trakcie trwającego ponad rok postępowania pozwani nie wykazali, że podejmują wysiłki aby zmniejszyć zadłużenie wobec strony powodowej. Ogłoszona upadłość biura (...), deklarowane obecnie dochody pozwanych nie pozwalają na przyjęcie, że rozłożenie dochodzonej kwoty na raty zmieni na tyle sytuację pozwanych, że będą w stanie w realnie określonym okresie czasu zaspokoić roszczenie powoda. Tymczasem Sąd musi brać pod uwagę interesy obu stron w tym wierzyciela, który od dłuższego czasu nie uzyskał jakichkolwiek środków celem pokrycia udzielonych pozwany środków pieniężnych.

Jako podstawę orzeczenia o kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na zasadzie art. 98 kpc wskazując poszczególne kwoty wchodzące w skład sumy zasądzonej od pozwanych na rzecz powoda.

Wyrok Sądu Okręgowego **zaskarżyli w całości apelacją pozwani**, zarzucając:

1/ naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez oparcie orzeczenia jedynie na dowodach przedstawionych przez powoda, częściowo zeznaniach złożonych przez pozwanego, pomijając jego zeznania w tej części w jakiej dotyczyły zmiany sytuacji prowadzonej przez pozwanych firmy, pomijając przedłożone postanowienie Sądu Rejonowego w K.co do upadłości spółki pozwanych i dowodu z przelewu, gdy tymczasem wszechstronne rozważenie materiału dowodowego powinno prowadzić do zupełnie innych wniosków i tym samym dopuszczenie się przez Sąd uchybienia, które mogło mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia;

2/ sprzeczność istotnych ustaleń Sądu I instancji z zebrany materiałem dowodowym przez wybiórczą jego ocenę czyli pominięcie tej części zeznań pozwanego, które wskazywały, początkowo, na bardzo dobrą sytuację pozwanych i w związku z tym możliwość spłaty kredytu oraz późniejsze – w krótkim czasie po zawarciu umowy kredytu – załamanie finansowe firmy, tym samym uchybienie polegające na braku logicznego powiązania faktów z zebrany materiałem dowodowym;

3/ błędną interpretację treści umowy kredytu odnawialnego w szczególności jej § 2 i § 3 oraz związanych z wymienionymi § 4 i § 5 umowy a to wobec braku systematycznych wpływów środków pieniężnych od pozwanych, stwierdzenie przez Sąd Rejonowy upadłości firmy już w sierpniu 2009 roku wobec jej zadłużenia i zalegania ze spłatą

należności kredytowych w okresie kilku miesięcy od zawarcia umowy a wypowiedzenie jej przez powoda dopiero w listopadzie 2015 roku.

Podnosząc powyższe zarzuty pozwani domagali się zmiany zaskarżonego orzeczenia i oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną pozwany przez adwokata z urzędu.

SĄD APELACYJNY (...).

Apelacja jest bezzasadna.

Ustalenia faktyczne Sądu I instancji są prawidłowe, Sąd Apelacyjny uznaje je za własne. Bezsporne między stronami były zarówno fakt zawarcia umowy kredytu odnawialnego nr (...), jak też treść tej umowy. W oparciu o ten dokument Sąd Okręgowy trafnie ustalił, że Bank udzielił powodom kredytu odnawialnego do kwoty 10 000 zł a powodowie zobowiązali się do wpłat na rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, w wysokości nie niższej niż przed udzieleniem kredytu. Wpłata na rachunek powodować miała, że kredyt odnawiał się o dokonana wpłata i mógł być wielokrotnie wykorzystywany. W rzeczywistości powodowie nie dokonywali wpłat zgodnie z umową, a sytuacja taka trwała przez kilka lat; wypowiedzenie umowy przez powoda nastąpiło dopiero w 2015 roku. Sama umowa nie przewidywała jednak zablokowania kredytu („odnawiania” się kredytu) w razie niewywiązywania się posiadacza rachunku z obowiązku uzupełniania środków na rachunku. Powyższe okoliczności wynikają wprost z treści dokumentu umowy

Jest również poza sporem, że powodowie doprowadzili do powstania zaległości w kwocie 72 383, 92 zł. Powód w toku postępowania przedstawił dokumenty bankowe w oparciu o które należność ta została obliczona. Działając prawidłowo, powód winien był dołączyć te dokumenty do pozwu i w pozwie zawrzeć stosowny wniosek dowodowy (art. 207 § 6 k.p.c.), jednakże Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z dokumentów złożonych później a pozwani nie oprotowali tej decyzji w sposób przewidziany w art. 162 k.p.c. Trafnie natomiast Sąd Okręgowy wskazał, że pozwani nie wykazali w żaden sposób, by wyliczenia powoda były prawidłowe, choć to na nich spoczywał ciężar wykazania, że swoje zobowiązanie wykonali w zakresie większym, niż wynikałoby z dokumentów przedłożonych przez powoda (art. 6 k.c.). Pozwani nawet nie podnosili tego rodzaju zarzutów – przeciwnie, na rozprawie w dniu 10 kwietnia 2017 roku pozwany S. K. przyznał, że zadłużenie na rachunku wyniosło 72 383 zł. W tym stanie rzeczy podtrzymany w apelacji wniosek o oddalenie powództwa w całości nie znajduje jakichkolwiek podstaw. Powodowie, jak się zdaje, stoją na stanowisku, że dostateczną przyczyną oddalenia powództwa, jest to, że Bank nie zablokował wcześniej ich konta, wyrażając tym samym zgodę na zwiększanie się ich zadłużenia. Argumentacja ta nie może odnieść skutku oczekiwanego przez powodów. Ewentualne oddalenie powództwa nie znajduje dostatecznych podstaw w postanowieniach łączącej strony umowy kredytowej – jak trafnie zauważył Sąd Okręgowy umowa ta nie przewidywała zablokowania konta w sytuacji nieuzupełnienia przez powodów wkładu. Natomiast powodowie, co bezsporne, nie wykonali obowiązków ciążących na nich z mocy postanowień §3 i 4 umowy, doprowadzając przez to do powstania zadłużenia na rachunku i do powstania po stronie Banku, w pierw roszczenia o uzupełnienie wkładu. Podstawą wniosku o oddalenie powództwa w żadnym razie nie może być przepis art. 5 k.c. Roszczenie banku o wykonanie umowy nie stanowi nadużycia prawa, zwłaszcza, że kierowane jest przeciwko przedsiębiorcom posiadającym dostateczną wiedzę co do mechanizmów kredytowania i skutków takiego proceduru. Sam fakt ogłoszenia upadłości spółki prowadzonej przez powodów również nie stanowi dostatecznej podstawy do oddalenia powództwa – to powodowie, jako osoby fizyczne byli uprawnionymi z umowy kredytowej i świadomie nadużyli jej postanowień.

Dlatego też Sąd Apelacyjny w pełni też aprobuje stanowisko Sądu I jak i argumentację przyjętą dla uwzględnienia powództwa w całości, w tym też jak chodzi o przeterminowane należności uboczne. Stanowiska Sądu I instancji w tym ostatnim przedmiocie powodowie w apelacji nie kwestionują w żaden sposób.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny oddalił apelacje powodów, jako bezzasadną, w oparciu o przepis art. 385 k.p.c. O kosztach należnych adwokat U. S. za pomoc prawną udzieloną powodom z urzędu w postępowaniu odwoławczym orzeczone na zasadzie § 2 punkt 1, § 4 4 ust. 2, 8 pkt. 6 w zw. z § 16 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. 2016.1714).

SSA Paweł Rygiel SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Barbara Górczanowska